

Eerste Kamer der Staten-Generaal

Minister van Financiën
De heer ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 20201
2500 EE Den Haag

Binnenhof 22
postbus 20017
2500 EA Den Haag

telefoon 070-312 92 00
fax 070-312 93 90

e-mail postbus@eerstekamer.nl
internet www.eerstekamer.nl

datum 9 juli 2014

betreft Landenspecifieke aanbevelingen 2014 en kabinetsappreciatie

ons kenmerk 155282.01u

Geachte heer Dijsselbloem,

De vaste commissie voor Financiën heeft op 17 juni 2014 gesproken over de landenspecifieke aanbevelingen voor Nederland in het kader van het Europees semester 2014 en de kabinetsreactie daarop van 6 juni 2014 (CVII, H). Tijdens de inbrengvergadering van 1 juli jl. heeft de commissie besloten u de volgende vraag voor te leggen. Ten aanzien van de constatering van de Europese Commissie dat de situatie dreigt te ontstaan dat Nederland niet voldoet aan de gestelde eisen in de preventieve arm van het Stabiliteits- en Groeipact (SGP), namelijk het realiseren van een jaarlijkse structurele tekortverbetering van 0,5 procentpunt bbp met een afwijkingmarge van 0,5 procentpunt bbp over een periode van 2 jaar, stelt de regering dat de berekening van het structurele saldo met grote onzekerheden is omgeven. Tevens geeft de regering aan van oordeel te zijn dat op basis van de meest recente berekeningen van de ontwikkeling van het structurele saldo voor 2014 en 2015 geen additionele maatregelen getroffen hoeven te worden. De commissie verzoekt de regering inzichtelijk te maken hoe deze berekeningen zijn opgebouwd, waarin deze mogelijk verschillen met de berekeningen van de Europese Commissie en hoe deze eventuele verschillen naar de toekomst toe verkleind dan wel geëlimineerd kunnen worden, zodat er tussen Nederland en de Europese Commissie geen discussie (meer) ontstaat over de mate waarin Nederland voldoet aan de gestelde eisen in de preventieve arm van het SGP.

Tevens hebben de leden van de fracties van **GroenLinks** en van de **ChristenUnie** een aantal vragen naar aanleiding van de voornoemde landenspecifieke aanbevelingen voor Nederland en de kabinetsappreciatie van deze aanbevelingen.

Algemeen

De afgelopen jaren keren de onderwerpen begrotingsconsolidatie, pensioenen en woningmarkt telkenmale terug in de landenspecifieke aanbevelingen voor Nederland. Wat is gegeven deze constatering de meerwaarde volgens de regering van de landenspecifieke aanbevelingen, zo vragen de leden van de **ChristenUnie**.

datum 9 juli 2014

ons kenmerk 155282.01u

blad 2

Tevens vragen deze leden of de regering de landenspecifieke aanbevelingen als een totaalpakket beschouwt. Welke concrete uitvoering is de regering van plan te geven aan de landenspecifieke aanbevelingen in de Rijksbegroting 2015?

Begroting

De regering zegt oog te hebben voor de aanbeveling om uitgaven op gebieden die rechtstreeks van belang zijn voor de groei, zoals onderwijs, innovatie en onderzoek te ontzien. Dat de regering oog heeft voor de aanbeveling wordt door de leden van de **GroenLinks**-fractie positief gewaardeerd, maar zij vragen of de regering de aanbeveling ook gaat opvolgen, en zo ja op welke manier?

Er wordt in de kabinetsappreciatie gesteld dat het kabinet "met de structurele hervormingen een impuls [geeft] aan de economische groei, zorgt voor voldoende werkgelegenheid en bijdraagt aan financiële stabiliteit." Dat economische groei en financiële stabiliteit worden gestimuleerd door de maatregelen is navolgbaar voor de fractie van de **ChristenUnie**. De plausibiliteitsredenering achter de mededeling dat het kabinet voor "voldoende werkgelegenheid zorgt" ontbreekt evenwel. Nederland kent hoge werkloosheid en daar lijkt nog weinig verandering in te komen. Welke argumentatie en empirische staving ondersteunen de stelling van de regering dat voor "voldoende werkgelegenheid" wordt gezorgd?

In de appreciatie wordt gesproken over de nieuwe rekenmethode ESA2010. Door deze nieuwe rekenmethode is het BBP van Nederland met zo'n 40 miljard euro naar boven bijgesteld vanwege de inkomsten uit onder meer drugs en prostitutie. Het kabinet ziet geen noodzaak tot "additionele maatregelen" aangaande het begrotingstekort. Kan de regering deze twee constatering met elkaar rijmen, mede gezien de kabinetsvisie op drugs en prostitutie? Wat is de regeringsvisie op het gegeven dat een deel van wat Nederland 'verdient' afkomstig is van drugs en prostitutie?

Hervorming van de woningmarkt

In de kabinetsappreciatie wordt de tweede aanbeveling van de Commissie geparafraseerd als een aanbeveling de woningmarkt geleidelijk verder te hervormen. De leden van de fractie van **GroenLinks** lezen in de aanbeveling echter een aansporing tot minder geleidelijkheid, maar juist een aanbeveling tot versnelling: de Commissie beveelt Nederland aan de hervormingen te bespoedigen. Waaruit concludeert de regering dat de Europese Commissie aanbeveelt de woningmarkt *geleidelijk* verder te hervormen?

De regering is van mening dat de woningmarkt gebaat is bij rust, en dat verder ingrijpen onzekerheid geeft met een mogelijk negatief effect op de financiële positie en de consumptie van huishoudens. Op welke statistieken, prognoses en analyses baseert de regering deze mening/inschatting? De leden van de GroenLinks-fractie gaan er van uit dat de regering haar bezwaren tegen versnelling van de maatregelen heeft gedeeld en bediscussieerd met de Europese Commissie. Hoe verklaart de regering dat de Europese Commissie desondanks tot de conclusie komt dat versnelling van de maatregelen wel noodzakelijk is?

datum 9 juli 2014

ons kenmerk 155282.01u

blad 3

De regering kondigt aan bij robuust herstel van de woningmarkt met nadere voorstellen te zullen komen over de uiteindelijke *loan to value*-ratio en het verdere afbouwpad daartoe. Kan de regering het begrip robuust in deze kwantificeren: wanneer is er in de ogen van de regering sprake van een robuust herstel?

De Europese Commissie doet expliciet de aanbeveling om de effecten van de hervormingen in de sociale woningsector te monitoren op het gebied van betaalbaarheid en toegankelijkheid voor huishoudens met een laag inkomen. In de overwegingen spreekt de Commissie uit dat er voor moet worden gezorgd dat sociale woningen, ook op populaire locaties beschikbaar blijven voor kansarme burgers die geen huisvesting tegen marktvoorwaarden kunnen vinden. In zijn appreciatie gaat de regering niet in op deze aanbeveling. Hoe gaat de regering invulling geven aan deze aanbeveling?

Rust op de woningmarkt wordt als argument gehanteerd om de aanbevelingen over de woningmarkt te pareren, aldus de leden van de fractie van de **ChristenUnie**. Er kan zich echter een verschillend toekomstbeeld ontwikkelen. Enerzijds acht de Commissie een versnelde hervorming wenselijk. Als onderliggende punten hiertoe lijken eenheid binnen Europa, tegengaan van onhoudbare hypotheekrenteaftrekgevolgen en woningmarktliberalisering te worden aangedragen. Anderzijds wil de regering niet versnellen vanwege de rust en zekerheid. Hoe verhoudt deze houding van de regering zich tot andere maatregelen? In hoeverre hangen de aanbevelingen met elkaar samen en in hoeverre kunnen zij al dan niet los van elkaar worden overgenomen? Zijn er verschillende (financiële) consequenties te verwachten door een verschillende appreciatie?

Pensioenen en zorg

Naar aanleiding van de aanbeveling van de Commissie om de geleidelijke verhoging van de wettelijke pensioenleeftijd te ondersteunen met maatregelen om de inzetbaarheid van oudere werknemers te verbeteren noemt het kabinet een aantal maatregelen die dat zouden moeten doen. Kan de regering aangeven hoe de verschillende genoemde maatregelen precies bij zullen dragen aan deze verbeterde inzetbaarheid? Hoe past de recente versobering van de mobiliteitsbonus hierin, zo vragen de leden van de fractie van **GroenLinks**? Gaat de regering het effect van de genoemde maatregelen op die inzetbaarheid monitoren?

Verhogen van de arbeidsparticipatie

De aanbevelingen over pensioenen en over arbeidsmarktparticipatie zijn volgens de leden van de **ChristenUnie**-fractie lastiger te taxeren. De regering noemt een aantal hervormingen (Participatiewet, WWZ en dergelijke) die zij doorvoert waarin de aanbevelingen zijn uitgewerkt. Er ontbreekt evenwel een meer kwantitatieve onderbouwing in dit deel van de appreciatie. Kan de regering de leden van de fractie van de ChristenUnie deelgenoot maken van de financiële argumentatie die achter de appreciatie schuilgaat? Kan de regering voorts aangeven wat het effect is van de Participatiewet, WWZ en dergelijke wetten op de aanbevelingen?

datum 9 juli 2014

ons kenmerk 155282.01u

blad 4

Overig

Een aantal bevindingen uit het *staff working document* (de onderliggende analyse voor de aanbevelingen door de Commissie) voor Nederland komen niet terug in de aanbevelingen zelf. Met name de bevindingen met betrekking tot belastingontwijking verdienen naar het oordeel van de leden van de **GroenLinks**-fractie wel de aandacht van de regering. Het *staff working document* problematiseert het dat multinationale ondernemingen veelvuldig financiële stromen om fiscale redenen via Nederland naar andere rechtsgebieden sluizen: "Mede omdat over uitgaande royalty's en rentebetalingen geen belasting wordt ingehouden en de Nederlandse fiscus in zogeheten tax rulings vooraf uitsluitend geeft over de fiscale gevolgen van dergelijke activiteiten via zijn tal van special-purpose vehicles in Nederland geregistreerd zonder substantiële fysieke aanwezigheid aldaar. Daardoor lopen via special-purpose-entiteiten omvangrijke financiële stromen over Nederland ter grootte van een bedrag van meer dan driemaal het Nederlandse bbp". De Europese Commissie heeft op dit punt weliswaar geen landenspecifieke aanbeveling in het kader van het Europees Semester geformuleerd, maar is via andere kanalen wel kritisch over de belastingvoordelen die Nederland multinationals biedt. Zo loopt er een onderzoek naar de belastingvoordelen die zijn geboden aan Starbucks vanwege mogelijke problemen met Europese concurrentieregels.

Gaat de regering maatregelen nemen tegen belastingontwijking door multinationals, waardoor niet alleen Nederland zelf, maar ook andere (euro)landen belastinginkomsten missen die zo hard nodig zijn om de overheidsfinanciën gezond te krijgen (in de eurozone)? Of wacht de regering af tot zij door de Europese Commissie tot de orde wordt geroepen?

Er is dit Europees Semester voor het eerst gewerkt met een sociaal scorebord naast het scorebord voor macro-economische onevenwichtigheden, zodat niet alleen aandacht wordt besteed aan de begrotingsevenwicht en staatsschuld, maar ook aan de sociale aspecten, wat gezien de dramatische (jeugd)werkloosheid, armoede en ongelijkheid in sommige lidstaten broodnodig is. Hoe evalueert de minister deze vernieuwing? Welk effect heeft het sociaal scorebord gehad op de algemene en landenspecifieke aanbevelingen van de Commissie? Deelt de regering de indruk van de leden van de GroenLinks-fractie dat dit effect beperkt is en dat er meer nodig is om de sociale dimensie van de eurozone een sterkere nadruk te geven in het Europees Semester en de aanbevelingen? Op welke manier gaat de regering zich in Europees verband inspannen om de sociale dimensie van de EMU beter in de het Europees Semester te integreren?

In de kabinetsappreciatie wordt kort aandacht besteed aan de aanbevelingen die zijn gedaan aan andere landen, zo constateren de leden van de fractie van de **ChristenUnie**. Hoe taxeert de regering de verschillen in aanbevelingen? Landen als Duitsland en het Verenigd Koninkrijk hebben in eerdere jaren ook tal van aanbevelingen op economisch en fiscaal gebied gekregen maar krijgen nu ook aanbevelingen over zaken als groene energie. Licht dit volgens de regering op de weg van de Europese Commissie? Welke verwachting heeft de regering voor komende jaren wat betreft de 'soort' aanbevelingen voor Nederland?

datum 9 juli 2014

ons kenmerk 155282.01u

blad 5

De commissie ziet beantwoording van deze brief vóór 1 september 2014 met belangstelling tegemoet.

Hoogachtend,

Prof. dr. P.H.J. Essers

Voorzitter van de vaste commissie voor Financiën